

Ve filmu aplikuji divadelní postupy

Rozhovor s lektory semináře L jako „low tech“ video v performativním prostoru Zuzanou Walter a Antonínem Šilarem.

Váš workshop je postaven na konceptu „low-tech“ videa. Co může tento přístup nabídnout v kontrastu s dokonale vykonstruovaným, technicky náročným obrazem?

Tonda: Ten název vlastně vznikl trochu náhodou. Vymyslela ho dramaturgyně Sodja Lotker, když jsem kdysi vedl podobný workshop na DAMU. Ona přesně vidí, jak pracuju, a ví, že mi nejde o nějaké spektakulární, super-duper technické mappingy nebo dokonalé projekce. Spíš mi jde o to, aby ta obyčejná „low“ kamera byla vnímaná jako vyprávěcí prostředek, jako nástroj. Úplně upřímně, já to ani technicky dokonale neumím, není to můj obor. Proto se na workshopech nesnažím předávat technické znalosti, ale spíš vést účastníky k přemýšlení o kameře jako o tvůrčím nástroji, který má svůj vlastní jazyk.

Vaše tvorba má často volnější formu, která má víc divadelní formu než klasický film, jelikož se věci často dělají „naživo“. Jaký je váš vztah k divadlu a filmu? Co u vás přišlo dřív a jak se tyto dva světy ve vaší práci propojují?

Zuzka: U nás je to vlastně jasně dané a v tom je ta dynamika. Já jsem filmařka, začala jsem s filmem, to je moje zázemí. Tonda naopak začínal spíš s divadlem. Ale oba nás přitahuje právě to spojení, ten prostor mezi. V protnutí těchto dvou médií nacházíme něco nového, zajímavé prvky, které by samy o sobě nevznikly.

Tonda: Přesně. A přitom mají tyhle dva světy úplně odlišný způsob vzniku, což je na tom to nejzajímavější. Já jsem si prošel fází, kdy jsem byl z videa v divadle vlastně už unavený, protože bylo všude a zdálo se mi často nadsazené a samoúčelné. Postupně jsem ale došel k tomu, že video není jen efekt, ale prostě jeden z prostředků. Jeho samotná přítomnost dnes už nic neznamená, je to běžná konvence. Záleží jen na tom, jak chytrě ho člověk použije. A naopak ve filmu se snažím

aplikovat divadelnější postupy. Třeba u našeho experimentálního filmu Menandros & Thaïs jsme to celé postavili na hlavu. Trvalo neuvěřitelných šest let, než vznikl.

Proč se to takhle vleklo?

Tonda: Klasický film má standardně pevně daný proces: dlouhý vývoj, pak seženete peníze a následuje velmi krátký, intenzivní čas na natáčení, kdy jsou všichni ve stresu a každá minuta stojí obrovské peníze. Tam není absolutně žádný prostor pro hledání nebo improvizaci. My jsme to s Menandros & Thaïs úplně obrátili. Bylo to česko-rakouská koprodukce, a jelikož všichni to dělali zadarmo, museli jsme se neustále přizpůsobovat jejich volnému času. Všechno ostatní mělo přednost. Právě díky tomu jsme mohli brát do hry čas, což je normálně ve filmu nemyslitelné.

Zuzka: Nešlo o „low-budget“, ale doopravdy o „no-budget“ projekt, takže to nebylo o penězích, ale o úplně jiném přístupu k tvorbě. Zatímco u běžného filmu je vše pevně dané scénářem, my jsme měli neuvěřitelnou volnost. Běžně jsme ve střížně zjistili, jak scéna funguje, a mohli jsme se vrátit a natočit něco úplně nového nebo jinak. Ten proces byl organický, neustále se vyvíjel, podobně jako když na divadle na základě improvizace a zkoušení měníte scénář. Vznikalo to paralelně, stříhalo se, dotáčelo, přepisovalo.

Rozhovor pokračuje na straně 24

Rarášci, LD SVČ Opava: Changgwi

Pýcha je i v Česku

Rozhovor s Annou Bernardovou

Jak ses dostala k tomuhle typu divadla?

Už od dětství jsem hrála loutkové pohádky, právě to mě k divadlu vždycky táhlo. Fascinovalo mě a chtěla jsem se mu víc věnovat. Když mi bylo třináct, začalo mě zajímat všechno kolem Koreje, nejdřív to bylo K-popem, ale postupně mě začala víc zajímat korejská kultura, historie a tradiční divadlo. Pak jsem narazila na písničku od korejské autorky An Ye-eun, která míchá tradiční a popovou hudbu. Vyprávěla příběh o postavě jménem Changgwi a ta skladba mě úplně pohltila. V hlavě mi hned začaly obrazy toho, co by z toho šlo udělat na jevišti. Řekla jsem to mámě a ona mě podpořila a pomohla tomu dát nějaký rámec, strukturu. Bez ní bych se do toho možná ani nepustila.

Je to tedy nějaká rodinná tradice?

Dá se říct, že jo. Vždycky jsme hráli pohádky pro děti, ale já jsem chtěla udělat krok dál. Věnovat se něčemu novému. A tak jsem začala studovat tu hudbu, překládat texty, vyhledávat legendy... až z toho vzniklo celé představení.

Můžeš nám přiblížit příběh Changgwiho? Co tě na něm oslovilo?

Changgwi byl muž, který se v Koreji vydal do lesa zabít tygra. Jenže tygr v korejské mytologii představuje boha

hor, takže šel vlastně zabít božstvo. Všichni ho varovali, že je to sebevražda, ale on to udělal kvůli své pýše.

Tygra ale nenašel první on, tygr našel jeho a zabil ho. A jako trest ho nechal existovat mezi světem živých a mrtvých, musel mu sloužit, dokud nepřivede dalšího člověka, který přijde do lesa s podobnou pýchou. A tak se stal z Changgwiho jakýsi duch pasti, čekal v lese, dokud někdo další nepřišel a nenahradil ho. Tak vznikl koloběh smrti, který začal jen kvůli jediné lidské pýše.

Proč jsi jako Češka chtěla vyprávět příběh z jiné kultury? Vidiš v tom nějaký přesah?

Určitě. Ta pýcha, že jeden člověk udělá chybu a odnese to spousta dalších, to není jen korejské téma. To se týká všech, i české společnosti.

A chtěla jsem ukázat lidem svět, který mě osobně fascinuje, ale zároveň zprostředkovaný mýma očima. Aby to nebylo jen „představení a konec“, ale aby si z toho něco odnesli. Třeba si tu píseň pak pustili sami, nebo si začali něco hledat.

Cítíš k té kultuře nějaký hlubší vztah? Nebo jsi si vědoma, že k ní přistupuješ jako cizinka?

Určitě si uvědomuju, že nejsem součástí té kultury, že jsem „cizák“, jak říkáš. A právě proto se k tomu snažím přistupovat s velkým respektem. Hledám si informace, ověřuju si je, překládám texty pečlivě... Nechci nikoho urazit. Spíš bych ráda lidi přitáhla, aby si řekli „aha, tohle mě zajímá“ a sami pokračovali dál.

A co kulisy? Jak vznikly?

Moje maminka učí na střední umělecké škole. Jedna studentka tam kdysi vytvořila kulisy k legendě o stvoření Koreje. Když jsme s mámou řešily scénografii, vzpomněla si, že to tam ještě mají a že by to jinak šlo do odpadu. Tak jsme to použily. I když to nebylo vytvořené přímo k tomu mému příběhu, krásně to k němu sedlo. Obecně mě moc bavilo pracovat tímto stylem, posunulo mě to o dost dál, ukázalo mi to, čeho jsem sama za sebe (s pomocí mamky) v autorské tvorbě schopná.

Lucia Jacková

V moci tygra

Sólo performance Anny Bernardové ze souboru Rarášci z Opavy přinesla do programu asijskou notu, když se rozhodla zprostředkovat starokorejskou legendu spojenou se současnou pop-music v provedení korejské zpěvačky Ahn Ye Fun. Asi málokdo z publika tušil, co nás čeká, a málokdo se tedy na titul se zvláštním názvem Changgwi předem připravoval pátráním na googlu. Tak se tedy mohl dostavit zážitek výrazně emocionální, smyslově vnímaný, k němuž bylo posléze možno přidat kýženou informaci. To byl alespoň můj případ.

Takže nejprve základní informace, kterou jsem vyzkoumala: Čangvi je mstivý duch z korejského folkloru. Je to duch osoby zabitý tygrem, která je nucena tygroví sloužit, a to tak, že mu přivádí do cesty další oběti. Je to oblíbená postava v korejských lidových pohádkách, ztělesňuje myšlenku tragického ducha uvězněného v cyklu smrti a otroctví, poháněného touhou uniknout vlastnímu osudu. Snaží se totiž najít někoho, kdo by ho nahradil (je to tedy evropská varianta převozníka do podsvětí), a on se tak definitivně osvobodil. K novodobému hitu na staré motivy napsal text Jun Su Moon a zpívala Ahn Ye Eun, k vidění na youtube je verze koncertního zpěvu, ale také kreslená verze s changgwim i v anglické verzi.

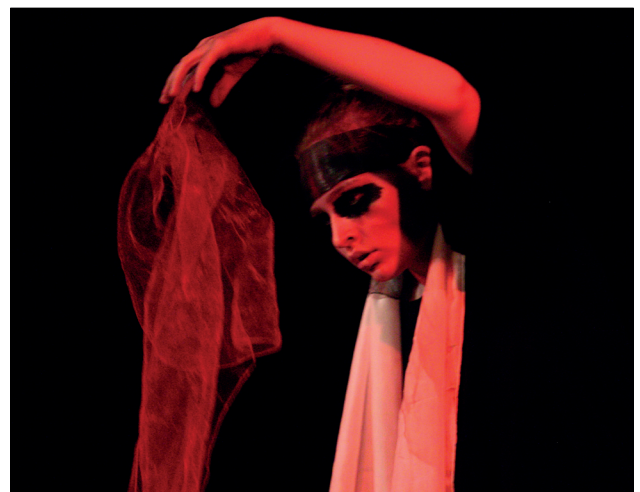
Performerka propojila ve svém představení rituální tanec v asijském stylu a loutky, které se pohybují kolem, a na dřevěném artefaktu (vyrobila Markéta Mašlanová), který se podobá skále či stromu, a jednotlivé výčnělky připomínají trůn, skryš či vězení. Po vzoru písně se performerka stává postavou zlého, ale spíše nešťastného changgwiho, a tak společně s ní můžeme vidět a prožívat jeho neblahý osud jeho očima.

Dramatické obrazivosti představení pomáhá sugestivní ďábelské líčení (silnými černými linkami podmalované oči a celotělová maska-kostým v černo-rudých variacích mění herečku k nepoznání), výrazné svícení a hudba (která ovšem bez porozumění textu zní chvílemi až stereotypně) i závěrečný video art, promítaný na tělo herečky. Naopak, možná paradoxně, loutky působí jakýmsi uklidňujícím dojmem evropské střízlivosti oproti asijské surovosti. Hrozivý tygr je drobnou figurkou, která zdán-

livě není nebezpečná. Možná ale právě tento kontrast upozorňuje na to, že hrozba se může skrývat i ve zdánlivě nevinných věcech (ostatně, v písni changgwi láká potenciální oběť na společné posezení při čaji).

Představení Changgwi tedy přineslo do programu neobvyklou barvu, performerka si svou nefalšovanou vášní pro korejskou kulturu a tuto legendu získala diváky. Pro mě osobně přinesla navíc možnost dozvědět se něco nového – protože člověku to nakonec nedá, aby si nedohledal informace k legendě, když už máme k dispozici google.

Jana Soprová

Není úniku před tygrími spáry

Scénický tanec Aničky Bernardové, resp. rodinného souboru Rarášci, LD SVČ Opava, vychází primárně z videoklipu Changgwi jihokorejské zpěvačky a skladatelky Ahn Ye-eun, který je pojmenován podle místního lidového duchařského mýtu.

Děj je v podstatě jednoduchý. Jedná se o příběh jednoho korejského bojovníka, co byl smrtelně zraněn během zápasu s posvátným horským tygrem, jenž je v tamním náboženství asociován se strážným duchem Sansin. Legendy praví, že kdokoliv, kdo je zabit tímto kočkovitým predátorem, se promění ve zmíněného ducha. Nemůže přejít do posmrtného života a je nucen sloužit tygrovi, často tím, že láká další oběti, aby se sám vymanil ze spárů svého zotročitele. Tudíž vzniká nekonečný cyklus plný krve, smrti a pomsty.

Hudební složka inscenace je tvořena pouze písní Changgwi puštěné ve smyčce, bez jakéhokoliv variování nebo ozvláštňení, tudíž během třetího poslechu může pro někoho působit ohraně, až dokonce monotónně. Přestože se jedná o cyklus, jehož jednotlivé části mohou končit stejným výsledkem, tedy smrtí bojovníka, není vyloučeno, že průběh zápasů mohl probíhat naprosto odlišně, což souvisí se scénickým tancem. Anička se na scéně pohybuje s rychlostí, přesností a ostrostí, avšak její pohybová partitura zůstává zásadně neměnná. Opakovaně vidíme jednu bojovou sekvenci, přestože se účastníci na jedné zápasící straně postupně obměňují – Anička, manekýn bojovníka 1, manekýn bojovníka 2 – proti téže loutce posvátného tygra. Někdo tento jev může shledat zbytečně repetitivním.

Herečka s výrazným bojovým make-upem si obstojně po celou dobu drží stoický výraz, který by se z loutkářského pohledu dal považovat za druh masky. Co se týče celkového vizuálu scénického tance, pracuje se pouze s červenou, bílou a černou. Podobně jsou tyto barvy využity v oficiálním videoklipu, jenž je v závěru představení promítán. Tanečnice v této části pracuje s bílým šátkem, prostřednictvím něj publikum může aspoň útržkovitě – vzhledem k probíhající taneční partituře – záznam zhlédnout, i když nemusí být někomu zřejmé, z jakého důvodu je klip v daný moment využit.

Anička svým scénickým tancem upozorňuje na samotnou existenci opravdu pestrého korejského folkloru, který pro mnohé nemusí být tolik známý. V sekci „pár slov o inscenaci“ uvádí, že jedním z jejích primárních cílů bylo skrze svůj osobní vztah k této kultuře vtáhnout i samotné publikum, což je velice úctyhodný způsob autorské poetiky a uplatnění fenoménu kulturního transferu, s jehož pomocí si lze rozšiřovat obzory.

Milan Hábl

Vytrženo z diskuse

- Bylo to zajímavé. Přečetla jsem si po představení pověst, na které to bylo založeno, a v tu chvíli mi došlo, že záporákem nebyl tygr, ale Changgwi.
- Příběhu jsem neporozuměl, ale představení bylo atraktivní vizuálně a vznikl mi z něj zážitek, za který chci poděkovat. Nepotřeboval jsem si to logicky vysvětlovat.
- Snažila jsem se hledat příběh, posléze jsem zjistila, že jsem představení pochopila správně.
- Pohybová složka byla dobrá, občas mi přišla příliš výrazná. Líčení bylo bombastické.
- Odnesla jsem si především silný vizuální zážitek.
- Scénografie byla krásná, ale připadala mi nevyužitá. Byla jsem přesycená hudební složkou. K Východu podle mě patří ticho, které zde nebylo vůbec využité.
- Bylo vidět, že herečka příběhem žila. Jedna skladba pouštěná ve smyčce mě odkazovala stále k expozici, možná by se s ní dalo pracovat jinak.
- Opakovaná skladba přispěla k tomu, že jsem se od představení odpojila.

Tomáš Žižka: Vstupujeme do kontaktu s jinými národy. Někdy jsme odlišnou kulturou zaskočeni. Například karaoke je v Asii vnímáno úplně jinak než u nás. Ale je dobré, když se kultury začnou dotýkat. V souvislosti s představením jsem si vybavil báseň The Tiger Williama Blakea. Nemyslím, že by se na představení daly použít principy z českého loutkářství. Dívejme se na ně jako na novou zkušenost.

Petr Váša: Jsem rád, že tady můžeme podobné představení – divadlo jednoho herce hraničící s performancí – vidět. Vidíme i dialog s jinou kulturou, tanec, hudba, vizuál mají stejnou váhu jako příběh, což je velmi inspirativní. V asijském umění diváci příběh znají a jsou zvědaví, jak jej herec předvede. Možná by pomohlo, kdyby se divákům nejprve příběh stručně řekl, potom by s inscenací mohli více jít. Použitá skladba se mi líbila, ale když hraje pořád dokola, trochu to song znehodnocuje. Nádherný byl moment přechodu do projekce.

Štěpán Pácl: Představení jsem vnímal jako velmi hutnou impresi. Cykličnost pohybu i písně se mi napojila na téma začarovaného kruhu honby za zničující ambicí. Cítil jsem se ochuzen o jednu vrstvu: není důležitý herec, ale vypravěč, který něco zažil a přežil a nese určitou zkušenost. Rád bych se dozvěděl, jak příběh na vypravěčku dopadá. Soubor: Hlavním cílem nebylo vyprávět celý příběh ale předat emoci světa legend a koloběhu života a smrti.

zapsal David Slížek

Kuloáry

náhodně odposlechnuté, neautorizované, z kontextu vytržené a povážlivě zohýbané věty diváků

- Tak jsem se naučil novou písničku.
- Jakoby, mohla tam být ochutnávka kimchi.
- Vzbudilo to ve mně potřebu trochu si zabímbat.
- Mně přijde sympatický, když máš urputnou potřebu ukázat ostatním to, co máš rád.
- Já se chtěl jít podívat na loutky a nepozvali mě!
- Bylo to jak ve snu...

Stonožka ve sprše, ZUŠ F. L. Gasmanna Most: Budu.

Žijeme budoucností a na něco stále čekáme

Rozhovor se souborem

Jak vás napadlo zpracovat téma dospívání?

Ája: My jsme si původně na začátku roku řekly, že se chceme věnovat nějaké dramatické předloze. Dostaly jsme se ke Třím sestrám od Čechova, a od toho jsme se dostaly k tématu budoucnosti.

Anička: A také čekání na budoucnost, tudíž jsme se rozhodly škrtnout Tři sestry, a radši se věnovat nějaké autorské inscenaci.

Lucka: Ono je tam hodně důležité to slovo „až“, ze kterého jsme se odpíchly a adaptovaly to na naše „až“. Žijeme budoucností a na něco stále čekáme.

Máte nějaký motto, kterým se chcete do budoucna řídit?

Kačka: Drž se správných lidí! Po celý život!

Anička: Když máš potřebu něco udělat, udělej to hned.

Ája: Někdy bych se ráda chovala znovu jako dítě, aby mi bylo jedno, jaká jsem.

V inscenaci pracujete pozoruhodně se svojí vlastní

budoucností. Zajímalo by mě, jestli je něco, co byste vy sami chtěly sobě vzkázat do budoucnosti?

Ája: Nauč se lidi posílat do p*dele!

Lucka: Buď šťastná a zdravá! Stojím si zatím.

Kačka: Já bych si sama vzkázala, abych měla silnější vůli k učení, protože to je v mé současné situaci podstatný.

Anička: My si totiž rok zpátky takhle psaly dopisy pro naše „budoucí já“ za deset let až nám bude 28 let.

Těšíte se, až si je za těch deset let přečtete?

Kačka: Já se po pravdě těším na to, jak to zapomenu, a pak budu překvapená, až to budu číst.

Anička: Já se trochu bojím, že budu zklamaná.

Lucka: Budu asi dojatá tím, jak jsem tehdy nad budoucností uvažovala. Malá Lúca a velká Lúca by se mohly obejmout.

Ája: Budoucí Ája se rozhodně bude divit tomu, proč tam nebyla žádná pointa. Podle mě jsem tam bohužel nic tak podstatného nenapsala.

Máte v plánu pokračovat tímto rituálem a psát dopisy svým budoucím já?

Lucka: Já bych chtěla, aby to pokračovalo až třeba do šedesáti.

Anička: Do důchodu!

Ája: Podle mě jsme si teď opravdu blízko a byla bych ráda, kdybychom v něčem takovém pokračovaly. I kdybychom byly každá jinde, sejdem se.

Lucka: My spolu zestárneme.

Milan Hábl

Než to bude doopravdy

Děcka z mostecké líhně po léta přiváží nejautentičtější výpovědi / zpovědi o tom, co bezpochyby zajímá věkovou kategorii, jíž je Mladá scéna určena nejvíce. Jsou to témata týkající se dospívání, hledání vlastní identity, snů a nadějí, ale mnohdy i skepse nad během světa a vlastním postavením v něm. Tentokrát soubor Stonožka ve sprše, čistě ženská parta – čtyři mladé ženy na scéně a jedna režisérka v pozadí, přivezl hravé, ale přitom vlastně dosti vážné představení Budu. Ta ženská energie je patrná ve specificky holčičích či ženských tématech, hravosti a zachvěvech poezie. A nechybí ani lehká ironická nadsázka, i když jen v náznaku. Tyhle ženy jsou totiž ve věku, kdy je dovoleno snít a věřit, že to tak opravdu bude...

Celé představení se odehrává na malé ploše mola mezi dvěma stranami hlediště, mezi nimiž performerky z prázdné scény postupně vytvářejí labyrint vzájemně propletených provázků. Mezi nimi zprvu s lehkostí, ale postupně se stále většími problémy kličkují. Svě (bláhové) sny zkoumají z nepříliš vzdálené retropozice. Začíná se dětskými hrami, k nimž se vážou vyloženě dětsky naivní přání (na která pohlížejí s trochou shovívavého despektu), a pak se symbolicky vydávají přes teens směrem k dospělosti (na druhém stupni to bude lepší... na střední to bude lepší...), až k ryze ženským starostem jako je menstruace (se zábavným gagem na závěr.

Jakoby z dálky a mimochodem zaznívá motto - písnička, až já budu velká, bude ze mě ... co vlastně? To je, oč tu běží, a k čemu se vztahují největší naděje.

Tohle představení má pro mě velmi příjemnou energii, se kterou se dnes v divadle málokdy setkávám. U většiny produkcí mladých stále častěji objevuju jen negativní témata, sebevražedné sklony, traumata z dětství, strach z budoucnosti či alespoň velmi vyhraněný nesouhlas s dospělými. Tahle - dnes už doslova - klišé tu překvapivě nejsou, což jsem podvědomě velmi přivítala. Přitom to ale neznamenalo, že by se tu neprobírala důležitá a pro život podstatná témata. Jak bylo řečeno na počátku, houstnoucí síť provázků vytvářejících stále více nepřehledný labyrint signalizuje, že si tyto mladé ženy jasně uvědomují, že budoucí život nebude až tak jednoduchý, a že i s tím princem na bílém koni se moc nedá počítat :-).

Ale není tu ona velmi častá předčasná beznaděj a skepse. Pro mě jasná naděje, že tyhle naše hrdinky si s tou budoucností, ať bude jakákoli, jistě dokážou poradit.

Jana Soprová

Čím vlastně jednou budu?

Mostecký dívčí divadelní soubor Stonožka ve sprše pod vedením pedagožky Báry Greéové na letošní přehlídku zavítal se svou autorskou inscenací Budu.

Na začátku před nás předstupuje čtveřice sympatických mladých hereček v podobně sladěných kostýmech, rozehrávající skákání panáka nebo jiné pohybové aktivity, které malé děti v útlém věku provádí, načež navazuje synchronní zpěv písně Až já budu velká. Tato známá dětská lidová píseň z úst mladých žen zaznívá s naprostou veselostí a natěšeností, spojenou s textem samotné skladby. Děvčata se prostřednictvím očí svých tehdejších já s publikem podílejí o své všemožné představy a tužby, co budou dělat až budou velké a dospělé ženy. Zmíněnou píseň můžeme považovat za jakýsi refrén celé inscenace, avšak způsob, jakým zaznívá, se mění s vzrůstajícím věkem děvčat. Ubývá ona naivita, jejíž místo nahrazuje sklíčenost nebo utrápenost z přibývajících povinností a samotného střetu s krutou realitou. Jejich očekávání se samozřejmě postupem času proměňují, jelikož se více dozvídají o okolním světě, tudíž jsou nuceny se tímto podmínkám přizpůsobit.

Průběžně začnou děvčata všemožně propojovat všechny hrany tohoto pomyslného boxerského ringu dalšími částmi provázku, což postupně s kupícími se tématy dospělosti začne asociovat spleť a nepravdělnou pavučinu. Tento scénický prvek je velice příhodný s hlavním tématem této inscenace. I když se člověk podle Johna Locka rodí jako nepopsaný list papíru – v souvislosti s prvotním obdélníkovým tvarem ringu –, kontaktem se společností se více zmuchláváme nebo zašmodrcháváme. S jakoukoliv životní etapou doufají, že ta následující bude lepší až do té doby, dokud jakákoliv známka naděje z nich nevyprchá.

Dívky primárně řeší ženská témata, jako je například menstruace, užívání antikoncepce, láska, možné problémy s početím aj., což neznamena, že by si muž z tohoto divadelního zážitku nic neodnesl, ba naopak se tvůrkyně právě prostřednictvím volby motivu dospívání mohou dostat i pod kůži pánům. Vzhledem k tomu, že se hraje do ulice lze sledovat výrazy a reakce divaček a diváků během představení. Mnohdy jsem takto napříč různými

věkovými kategoriemi viděl výrazy, z nichž je cítit soucit i nostalgie.

Soubor po celou dobu představení pracuje sehraně, vzájemně na sebe slyší a drží temporytmus. Stejně jako jejich výpovědi jsou autentické a civilní, bez jakéhokoliv náznaku vyumělkovanosti. Přináší seriózní témata, na něž se nedá jednoduše odpovědět, nicméně jejich zdůraznění, nebo aspoň poukázání na ně, otevírá další možnosti k řešení.

Milan Hábl

Vytrženo z diskuse

- Představení mi přišlo opravdové. Všechno jsem herečkám věřila, nepřehrávaly, nehrály malé děti. S jejich příběhy jsem se mohla ztotožnit. Otazník mám u konce, představení mi přišlo neuzavřené.
- Neuzavřené je to nejspíš pro lidi, kteří si to ještě neprožili. Představení bylo krásné, pohlazení po duši.
- V půlce představení jsem začala strašně plakat, cítila jsem obrovské ztotožnění. Bylo velmi autentické a otevřené.
- Je úžasné, když se opravdovost a pravdivost propojí s naprostou přesností použitých scénických prostředků, jako je třeba rytmus inscenace.
- Bavily mě obrazy, které na jevišti vznikly z provázků. Pro mě to bylo hravé vyšetřování budoucnosti. Lampičky evokovaly výslech, síť zase provázky propojující indicie na mapě.
- Podobnou zpověď vídám na jevišti často, tak jsem se nejdřív trochu bála. Ale představení fungovalo, nejspíš to bylo přesným načasováním, temporytmem, strukturou.

Štěpán Pácl: Není pravda, že holky nehrály, a proto byly opravdové. Naopak hrály, a proto byly opravdové a autentické. Scénografie je přesná: začíná se v prázdném a přehledném prostoru a končíme v zaplněném a méně přehledném. Dospělost má své výhody a nevýhody. Oceňuji silnou intimitu.

Tomáš Žižka: Jednoduchými prostředky se dosahuje velkého výkonu. Ariadniny nitě tvoří labyrint dospělosti. Zajímavé by bylo, kdyby herečky nepřivazovaly provázky k židlím, ale drželi by je diváci. Mohlo by se hrát i s nůžkami nebo stříháním vlasů, s kterými se v inscenaci také pracuje. Scénografie by se tak mohla stát součástí tématu.

Petr Váša: Představení se mi líbilo, v druhé polovině by mi ale nevadilo text trochu proškrtat, inscenace by možná mohla mít větší spád.

Soubor: (odpovídá na dotaz) Ano, všechno jsou to naše zážitky a zkušenosti.

zapsal David Slížek

Kuloáry

náhodně odposlechnuté, neautorizované, z kontextu vytržené a povážlivě zohýbané věty diváků

- Já tím byla úplně zasažená, emočně.
- Co by se stalo, kdyby tu mapu na konci zničily.
- Měla jsem dnes pocit, že svět je v pořádku.
- Já, starý cynik, jsem se dojal.
- Svět je dneska ještě v pořádku.

Páteční hoši, ZUŠ Louny: O čem v letu ptáci sní

Na Bázi krtků

Rozhovor se souborem Páteční hoši

Je docela nezvyklé, že se sejde banda samých kluků. Jak se to stalo?

Naše vedoucí si to prostě přála a vlastně to vzniklo docela náhodou. Jednoduše se sešlo pár kluků z různých souborů, kteří loni začali tvořit, pak se trochu vyměnilo uspořádání, ale furt jsme byli samý chlapci.

Při diskusi zaznělo, že před měsícem a půl jste ještě nebyli do téhle míry sehraní. Jak se vám to povedlo?

Já si myslím, že se tím naráželo trochu na to, že v tu dobu jsme to hráli po druhé a dneska jsme to hráli už po páté, jestli dobře počítám. Po šesté? Po šesté a po šesté. Po páté a po šesté. Jednoduše jsme si na tom jevišti mezi sebou víc věřili a víc jsme se na sebe dokázali naladit.

Taky si myslím, že to je hodně prostorem, ve kterém jste byli. Přijde mi, že tady tomu představení sedí komornější atmosféra.

Taky by bylo asi dobré zmínit, že právě Tomáš Žižka nás upozornil na to, že bychom si mohli víc pohrát se světlem, mít tam větší tmu. To byla připomínka, kterou jsme si vzali k srdci, a prostředí celkem zatemněli.

V inscenaci jste vytvořili koláž různých českých básníků.

Jak jste k nim přišli? měli jste k nim nějaký osobnější vztah?

Celá ta koláž je rámcovaná básní Miroslava Holuba. Je to taková krátká a vtipná bajka o krtcích. Krtkům se zachtělo vidět, co je nahoře, a tak. Potom jsme vzali texty Krchovského, Petra Váši a Davida Stypky a vytahovali jsme z nich některé, které by se nám hodily. Pracovali jsme například s myšlenkou, že ti krtci, když jsou v tom svém rytmu, v tom svém podzemí, v tom svém původním řádu, tak mají takový rytmus Petra Váši.

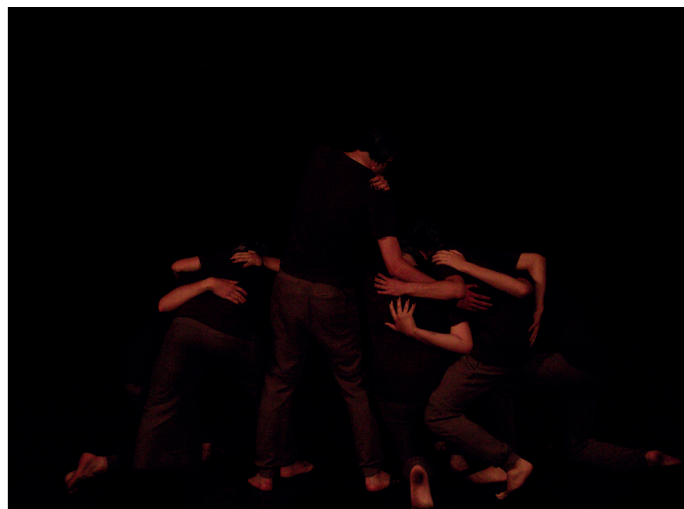
Zjistili jsme, že i když jsou básníci úplně odlišní, tak se moc nedá rozklíčovat, kde jsou hranice jednotlivých textů. Ve výsledku nám všichni tři harmonicky splynuli. To je asi taky díky hodinám stráveným nad vybíráním textů.

Hledali jsme básně, které by doplňovaly příběh, a našli jsme je. Doufáme, že díky nim má náš příběh nějakou hlavu a patu.

Přejete si něco na závěr dodat?

Ještě bychom určitě chtěli zmínit našeho pohybového kouče a spolupracovníka Lukáše Šimona, který nám pomáhal s choreografií, s vizuálem, ale i s bezpečností, abychom se při představení nezranili. Hlavně nám ale pomohl najít samotnou bázi těch krtků

Lucia Jacková

Fyzická lyričnost krtka

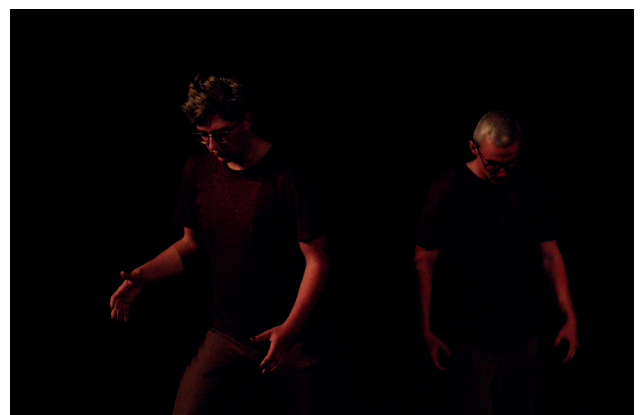
Soubor Páteční hoši nevidíme na Mladé scéně poprvé a můžeme tak sledovat, odkud kam tato parta kluků pod pedagogickým vedením Oksany Kaplanové směřuje. Já sám jsem po zhlédnutí této protofyzicko-básnické výpovědi měl dobrý pocit ze směru, kterým se vydali. Od činoherního, dokumentárně zaměřeného tvaru k více obrazovému, tělovému a poetickému vyjádření. Umožňuje to, aby se projevil kvality hereckého výrazu, které už loni byly přítomné, ale ještě se tehdy v mých očích nevyklubaly: prostá fyzická síla, o sebe se opírající a mezi sebou se podporující; jevištní pohyb, v řadě případů velmi zručně motivovaný tělovými impulzy a zahrnující celotělový výraz; nebo i záblesky okouzlení, pramenící z práce s poetickým textem.

V těchto textech můžeme vnímat příběh podobný Platónově Mýtu o jeskyni: kdo vykoukne ven z krtince, už nikdy nebude stejný. Někteří se o světě nad krtincem něco domnívají, někteří se ho obávají, každopádně zpráva ze světa zalitého sluncem nenechává krtčí klan lhostejný. Dokonce jej i přivede do konfliktu. Nakonec se rozhodnou vrátit do starého řádu, a díky mocné síle racionalizace zapomenout, že se něco vůbec odehrálo. Jestli se jim to povede je otázná – představení končí, stejně jako začíná a je tedy možné, že vzpomínka na svět, kde rostou na stromech ptáci a kočky, v budoucnu opět nějakého krtka probudí k zvědavosti. K této, nebo i jiné historii, slouží souboru výběr z básnických textů různých autorů.

Autoři textů jsou samí muzikanti a jeden lékař. Zatímco Váša a Krchovský nás odkazují k undergroundu, příznačně pro krtčí svět, David Stypka nám může asociovat něžnou, zahloubanou mužnost písničkáře našeho tisíciletí a Miroslav Holub zase uštěpačný racionální pohled. Přesto pro mě koláž z textů působí jako text jednoho autora, jistě i díky zručnému dramaturgickému výběru. Muzikality představení se pro mě stala tématem – krtčí svět stojí na společném rytmu a pohybový jazyk hráčů podezřívám z inspirace fyzickým básnictvím jednoho z autorů textů. Struktura této kompozice mi připomíná píseň. Například na začátku se z mechanismu pracujících krtků oddělí jeden s textem: „vím přesně o čem v letu ptáci sní...“ Napoprvé se mu nepovede strhnout ostatní, napodruhé

už ano. Text i jeho projev se vrací bez obměny – tak jako to zažíváme, když se v písni vrací refrén. Cítím se tedy být vtažen do jevištní písňové skladby složené ze slov, pohybů a hlasů. V tento moment mi ovšem začíná překážet psychologizace promluv, která později nastupuje. Méně herectví, více muzikality do přednesu, volám! Více rytmu, méně patosu! A především volám po spontánnější společné hře a souhře, lehkosti a groovování! Rytmus celého tvaru je na mě místy těžkopádný, možná protože se tvůrci snaží některé momenty prožít, místo toho, aby uvěřili, že prosté oddání se rytmu celku ponese kromě energie i sdělení.

Jan Mrázek

Temná jistota v podzemí je lepší než nejistota nad zemí

Skvělým protikladem k ženskému světu mosteckých performerek bylo představení šesticí Pátečních hochů *O čem v letu ptáci sní*. Režisérce Oksaně Kaplanové se podařil husarský kousek už tím, že dala dohromady takové sexteto mladých mužů, kteří se nestydí pracovat s poezií a spoluvytvářet opravdové divadlo poezie, jak textové, tak pohybové. Ostatně jeden z jejich vzorů, Petr Váša, je právě zde na Mladé scéně k vidění (a po včerejší exhibici u příležitosti slunovratu) i k slyšení...

Spolek Pátečníků tedy namíchal lehce adrenalinový, neboť plný fyzického divadla, koktejl, který je esteticky zajímavý (s choreografií jim pomáhal zkušený mim Lukáš Šimon), zábavný i výrazně filozoficky laděný. Vše je, jak se zdá, promyšleno do detailů, od výběru a kombinace textů přes kostýmní detaily až k celkové souhře dobře disponované party. Samotný text vychází z textu básníka a lékaře Miroslava Holuba Stručná úvaha o kočkách rostoucích na stromech ze sbírky Naopak (1982).

Právě tento autor dokázal spojit poezii s dosti razantními racionálními úvahami nad stavem společnosti, které jsou nadčasové. Jeho báseň o kočkách a ptácích rostoucích na stromech s mrazivým závěrem třetího pozorovatele, který vylezl z podzemí v noci a neviděl nic, takže usoudil, že veškeré vize jsou pouhé iluze, a není nic než tma. A s hrozivým dodatkem, který si divák může doplnit, že mu všichni rádi uvěřili, aby nic nemuseli řešit a raději zůstali ve své jistotě-temnotě. Kostru Holubovy básně doplnily texty dalších autorů, Petra Váši, Davida Stypky a J. H. Krchovského, s nimiž dokážou performeři dobře pracovat.

Refrénovostí některých vět a jejich interpretací připomíná práce souboru voice-bandovou technikou E. F. Buriana. Taneční a pohybové pasáže, při nichž dochází jak k živým obrazům vytvořeným z lidských (mužských) těl, které mohou připomenout až antické či barokní sousoší, tak k rozpohybovanému zápasu evokujícímu zcela současné sportovní zápasy, v nichž ať už symbolicky, či reálně stříká pot i krev. Protikladem k fyzičnosti je tu filozofická disputace zúčastněných. Můžeme si ovšem všimnout i detailů ve vzhledu jedinců – všichni pánové mají teplákový stejno-

kroj, šedivé vlasy a brýle, jsou bosí s černě nalakovanými palci. Tyto detaily nabízejí množství výkladů, či jsou do značné míry komentářem k celému příběhu touhy po poznání a zároveň strachem z neznámého a jeho popírání. Refrérovité „Vím přesně, o čem v letu ptáci sní“ sice ukazuje lákavou alternativu svobodného rozletu kamsi do neznáma, ale reakce většiny ukazuje, že takovou poetickou výzvu ke svobodě není vůbec snadné ve společnosti prosadit.

Jana Sprová

Vytrženo z diskuse

- Mužská energie souboru je skvělá, ve spojení s texty působila velmi zajímavě.
 - Bavilo mě vizuální sjednocení, včetně detailů, jako je lak na nehtech.
 - Energie byla velmi sympatická, herci na mě působili na jedné straně silně, ale zároveň citlivě a jemně.
 - Fascinovala mě synchronizace pohybu.
 - Představení mi připomínalo Společnost mrtvých básníků, ale necítila jsem se dostatečně zahrabaná v zatuchlé díře. Doufala jsem, že zazní undergroundová hudba, chtěla jsem mít pocit, že mám hlínu v uších. Chtěla bych představení ještě víc „ušpinit testosteronem“.
 - Vnímám motiv poznání okolního světa, čekal jsem, že nakonec někdo krtkům vezme brýle a budou úplně slepí.
 - Našla jsem v představení paralelu s Platónovou jeskyní.
 - Téma jsem si pojmenoval „krtci objevili filozofii“.
- **Tomáš Žížka:** Představení jsem viděl podruhé. Přišlo mi, že roste a že se z menších krtků stali větší krtci. Vyznění by ještě pomohlo zakrytí nouzových světel v sále, aby se umocnilo zatemnění.

- **Štěpán Pácl:** Jde o sebevědomě vedený tvar, který je naplněný zevnitř. Herci si jej sami užívají. Pro mě šlo o zpověď o lidské pitomosti. Dobré je, že krtci nevědí, že nevědí. Inscenátoři se nad ně nepovyšují.

- **Petr Váša:** Byl jsem okouzlený a uprostřed představení i dojatý. Na začátku je nám naznačeno, že půjde o srandu o krtcích, ale postupně se představení zahušťuje, balancuje mezi naivitou a vážností. Jako autor můžu říct, že tohle je nejlepší možnost, když někdo použije váš text. Nedezinterpretuje ho, ale povýší jej. Šlo o divadlo poezie, které je rámováno příběhem, a obě složky jsou kompozičně propojeny do jednoho srozumitelného celku.

zapsal David Slížek

Kuloáry

náhodně odposlechnuté, neautorizované, z kontextu vytržené a povážlivě zohýbané věty diváků

- Na mě to zapůsobilo, hlavně ta vizuální stránka.
- První polovinu, ještě než se rozsvítilo, jsem přemýšlela, jestli se vážně třeptí.
- Mně přišlo škoda, že to bylo vystavěné na třech klucích.
- Vizuální nádechy a výdechy...
- Svlékl bych je do půl těla a pomazal mazutem.

Dítě v ohni/Rock and Olive Oil, ZUŠ F. L. Gasmanna Most: V mojim cukru

Život je pomíjivej

Rozhovor se spoluautorem a hercem Oliverem Vejlupkem

Co bylo prvním impulsem k tomu, že jsi vytvořil svoje první monodrama?

Do loňského roku jsem byl součástí souboru, ale letos jsem za Pavlem přišel, že bych chtěl něco udělat sám. S touhle knížkou už jsem chtěl pracovat dlouho, původně jsem plánoval oslovit i víc lidí, ale nakonec mě to nějak dovedlo k tomu, že by bylo strašně zajímavý ji ztvárnit sám.

A jak jsi k Melounovému cukru přišel?

Knihu jsem dostal od kamarádky na táboře, kde mi ji popsala tak, že jsou tam lidi, co se spolu baví, ale vlastně vůbec, a že je to strašná sranda. Poprvé jsem ji četl asi ve třinácti a potom průběžně třeba každý rok znovu. A bylo strašně zajímavý vidět, jak tam člověk nachází nový a nový věci. Myslím si, že kdybych si ji teď přečetl znovu, tak tam najdu zase něco nového.

Mohl bys pojmenovat nějaké konkrétní téma, které tě na knize oslovuje?

Myslím si, že tam je víc témat, nejde je shrnout do jednoho. V knížce mi všichni přijdou strašně zaměnitelný, mají jenom jméno a něco konkrétního, co je charakterizuje. Někdy jsem si tak připadal i já, i ty láhve jsou prostě pomíjivé. Život je pomíjivej. V těch situacích jsem se našel a chtěl jsem to nějakým způsobem předat.

V inscenaci jsou i tvoje autorské texty...

Ano, autor je debil. Hlavně Oliver.

Jasně, ale co v inscenaci je tedy tvoje?

Moje texty jsou třeba ty, který vznikají náhodou, im-

provizací anebo tím, že se něco pokazí, a tak to člověk potřebuje situaci zachránit nebo nějak zahrát. Vyloženě svoje texty tam mám dva, první o mostech a o stro-mech, který se opakuje od začátku, a druhý o vyzářené energii. Poprvé jsem začal řešit, kolik wattů vydá svíčka, když mi mamka zakázala doma topit, takže jsem si vlastně přitopíval svíčkama. Akt je to znát. Když si člověk zapálí tři svíčky, tak je to, jako kdyby tam byl s ním někdo další a zahříval místnost.

Měl jsi potřebu ke knize ještě něco doříct, nebo tě prostě jenom inscenační tvar přivedl k tomu, že tam potřebuješ texty?

Studuju techniku a v některých ohledech mě to sere, a to jsem chtěl v inscenaci taky předat. Shodli jsme se s Pavlem na tom, že by bylo fajn tam přidat svůj názor, který s tím celým souvisí.

A co to V mojim cukru? To se přece na Mostecku neříká...

Neříká. Původní název byl V pivním cukru, protože tam byly flašky od piva. Zjistili jsme ale, že to není cesta a že ta inscenace je víc o mně.

Přijde mi, že dramaturgie vychází v první řadě z tvé lásky k textu, že s tebou ta předloha hodně rezonuje...

Všechny obrazy, ať tam vystupuje jakákoliv postava, se v mém životě nějakým způsobem objevují. Mám je tam i pro sebe pojmenovaný a postavy se mění dost výrazně, V inscenaci je to postava, ale pro mě se v ten moment střídá víc lidí z mého okolí.

Kdybys měl lidem, kteří knihu nečetli, říct, proč by si ji měli přečíst, co bys řekl?

Že je to knížka složitá na pochopení a má mnoho výkladů. Je na čtenářích, co si z ní vezmou, je tam spousta rovin, a to se mi na ní líbí. Dá se rychle přelítnout, založí se do knihovny, přečteno. Kdyby mi někdo na začátku řekl, že je to dobrá knížka, ale že se nad ní musím zamyslet, četl bych ji napoprvý jinak.

Máš podobný pocit i ze svého představení? Proměňuje se časem?

Jo.

Kateřina Prášilová

V pasti cukrového skla

Dílo Richarda Brautigana V melounovém cukru je takový typický zamilovaný román. Myslím tím, že jde o knihu, kterou spousta lidí, zejména v mládí, považuje za „svoji“ a za kultovní, podobnou auru má například Saroyanův Tracyho tygr. V těchto příbězích je vše krásně divné a dost často se může zdát, že hovoří o našich životech. Aby taky ne, oba tyto tituly spojuje možnost libovat si v hermeneutické, tedy stále se aktualizující a proměňující interpretaci – romány nabízejí nádherné obrazy, které se ale dohromady jasněmu výkladu brání a jsou tak nějak unikavé. I to je podle mě důvod, proč se k těmto textům tak rádi vracíme. Jenomže tahle zamilovaná enigmatičnost je taky trochu past. Převádět takové vyprávění na jeviště vyžaduje jasný postoj a interpretaci, protože jinak hrozí, že otevřenost textu povede k nesrozumitelnosti inscenace. A trochu se bojím, že to se přihodilo i V mojim cukru.

V hrubých obrysech se samozřejmě zorientovat lze. K základnímu čtení je nápomocná práce s materiálem, která s předlohou skvěle koresponduje – melounový cukr coby hmota vzbuzuje dojem bytostné křehkosti, a tak ji v inscenaci zastupují různorodé skleněné nádoby. Z nich je utvářen celý fikční svět – jednotlivé postavy, věci, architektura, vše je skleněné. Jedná se o metaforu tak čistou, až je možná trochu doslovná („v JÁMORU vládne křehká rovnováha“), ale je prostě funkční. Vypravěč popisuje svět, kde je kromě zjevných neškodných divností i mnoho zla a brutálního násilí, a díky přítomným předmětům cítíme, jak snadno lze rozbit stabilizující idylu. V něčem to zažíváme i v dnešní vyhrčené době, která nás straší tím, že by se zdánlivě samozřejmá pohodlnost mohla zvrhnout v globální utrpení.

Ale zpět – v praxi se daří práce s předměty jak kdy, někdy je trochu popisná, někdy vznikne drobná genialita (popostrčení lahve nohou ve chvíli, kdy se vypravěči nechce do Zapomenutých podniků, a její váhavé kutálení je naprosto přesný obraz). Tento můj výklad podporuje i velmi civilní až možná rezignovaný projev Olivera Vej-lupky. Jeho vypravěč s proměnlivými jmény drží status quo JÁMORU a odehrávající se hrůzy přijímá v souladu s Brautiganovým příběhem jakoby nic. I název inscenace do této skládačky zapadá. Je vnímání vypravěče obaleno

jeho cukrovou krustou? Je tedy téma konstruovanost a omylnost naší představy bezpečného a smysluplného světa? Cítím, že je to celé moje nadinterpretace – co má s těmito domněnkami společného třeba ve scénografii neopomenutelná hromada knih? Nakonec vlastně nevím.

Kapituluji a na závěr přiznávám, že i já jsem v jednom momentu svého života melounovému cukru propadla, včera mě ale mnohem víc zajímal Oliver a jeho existence na jevišti, než celý ten pomatený fikční svět s tygry a melouny.

Kateřina Prášilová

Život plný střepů

Je zajímavé, jak populární je i dnes Richard Brautigan, který je na jedné straně řazen k prvním postmoderním autorům, na druhé straně k hippies (k nimž se ovšem nehlásil, žil a zemřel jako solitér; ve 49 letech spáchal sebevraždu ve svém rozlehlém domě, kde ho našli až po čase). Nejpopulárnější je jeho knížka *V melounovém cukru* z prostředí svérázné komunity, která ovšem v jeho interpretaci není zcela reálná, spíše surreálná. Pojmenováním míst - JáMor (IDEATH), Ztracených věcí či neŽIT připomíná spíše post-apokalyptický svět. Ostatně, přečtěte-li si Brautigenův životopis, shledáte, že i jeho život nesl spoustu neuvěřitelných okolností a traumat, které se v jeho knize odrážejí.

Tento dlouhý nájezd k pojednání o představení, které společně vytvořili Oliver Vejlupek jako performer a Pavel Skála jako režisér pod názvem *V mojim cukru*, považuji (přínejmenším pro sebe) za nutný, neboť z mého hlediska se v něm zrcadlí nejen útržky z knížky, ale i z Brautiganova života.

Bezejmenného vypravěče zastihneme sedět na zemi v jakémsi minipokojíčku plném knih, kam si postupně nanosí vypité lahve od nejrůznějších alkoholických nápojů a vytváří z nich křehké nebezpečné stavby, které se pak v neočekávaných okamžicích s obrovským rámusem zřítí. To vytváří neustálý pocit nebezpečí a chvějivé nejistoty. Kromě toho vypravěč i sám nějaké lahve rozbíjí kládíkem, takže scéna je plná ostrých střepů, stejně jako celé vyprávění. Křehkost a zranitelnost, zpomalený rytmus vyprávění na hranici slyšitelnosti, množství vypitých lahví signalizující alkoholismus, vražedné osamocení. Výpovědi o drastických vraždách a sebevraždách, které vyplňují velkou část příběhu. To vše jsem pochytala, ale unikaly mi detaily. Vzhledem k neznalosti předlohy a také tomu, že jsem viděla na scénu jen částečně a ne vždy jsem zachytila, o čem performer mluví, mi utekly některé důležité informace, což velmi zkreslilo a zamlžilo celkový dojem. Bezpochyby zajímavý experiment, do kterého se mostecké duo pustilo, pro mě tak zůstal jen na půli cesty k divákovi. Škoda.

Jana Soprová

Vytrženo z diskuse

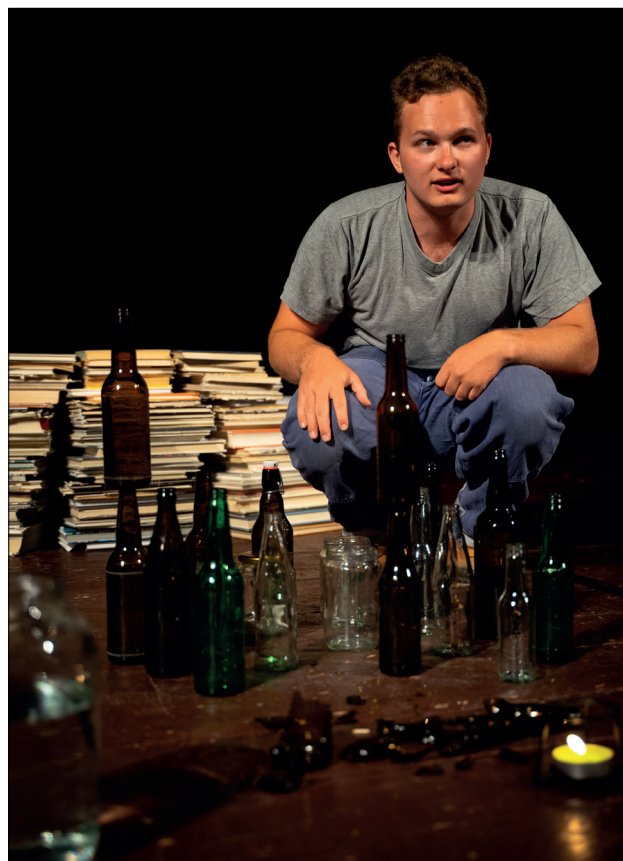
- Bavila mě poetika, kterou soubor nabídl, a chytrá práce s lahvemi. Poetično vše zpomalovalo, ale pro mě příjemně.
- Bavilo mě, že jsem v pomalém tempu představení nikdy neztratila pozornost. Hodně se mi líbil nápad se svíčkou v dlani.
- Neznám předlohu a byl jsem zmatený, ale pomalé tempo mě do děje vtahovalo a přišlo mi jako silná část představení.
- Předlohu neznám. Příběh by abstraktní, ale kompletoval atmosféře.
- Více než příběh mě bavil svět jako takový. Pohyboval se někde mezi Alenkou v říši divů a Orwellem.
- Výběr materiálu byl zásadní. Sklo je křehké a akusticky výrazné, přináší i napětí a možnost destrukce. Jako téma jsem vnímal zapomínání a vyrovnání se s minulostí. Zároveň téma alkoholismu, které s tím souvisí.

- **Petr Váša:** Knihu jsem nedávno četl a doporučuji ji. Její kouzlo spočívá v tom, že nikdo neví, co si o ní myslet. Autor její svět popisuje nejprve jako idylu, ale postupně o ní začínáte pochybovat. V inscenaci jsem ocenil dramaturgii a výběr klíčových pasáží. Metafora lahví je senzačním klíčem, jak tento neinscenovatelný text inscenovat.

- **Tomáš Žižka:** Jde o divadlo objektů, performanci s materiálem. Důležitá je tu právě ona performativita. Herec si rozehrává prostor, který musí sednout na tělo. To mi přišlo zajímavé. Je tam řada krásných motivů, včetně svíčky v ruce, představení působilo až lynchovsky.

- **Štěpán Pácl:** Oceňuji nápaditost vyprávění i práci s materiálem, ale neposkládalo se mi do jednotného smyslu. Chybělo mi vztahování se k věcem. Nedostal jsem klíč, jak se Oliver vztahuje k prostoru, ve kterém je. Chytil jsme se například v situaci milování, ale jinde se nic podobného nedělo. Mrzí mě, že jsem si představení nemohl užít víc.

zapsal David Slížek

Kuloáry

náhodně odposlechnuté, neautorizované, z kontextu vytržené a povážlivě zohýbané věty diváků

- Nemůžeme po všech chtít, aby nekradli.
- Víš, co je nejhorší? Že my teď na tom rozbitým skle budeme hrát.
- Já jsem asi ztracená... byl to autista, nebo to nebyl autista?
- Já jsem to třeba četla!
- Co oči nevidí, to srdce nebolí.

Mezi filmem a živým zážitkem

Seminář „Low-tech“ video v performativním prostoru

Na semináři v Ústí nad Orlicí si účastníci sdílejí své zkušenosti s bezdomovci. Já (Diviš) se musím na chvíli vrátit do Prahy za povinnostmi. Mezi oběma místy jsou paralely. Tam, na semináři, probíhá diskuze o vnímání okrajových existencí. Tady, u pražského Hlaváku, vidím realitu těchto existencí přímo před očima.

Vystupuju z vlaku a čeká mě Sherwood. Tento park je pojmenovaný na základě útočiště hrdiny Robina Hooda, který zajišťoval chudé. Ale Sherwood v kontextu hlavního města Prahy dnes zajistí bezdomovcům možná tak lavičku na okraji cesty nebo prostor na rozsáhlém trávníku pro ustlání kartonové lóže. A přesto tu občas proběhne tichý dialog pohledů, to krátké nečekané setkání očí slouží jako okno do ztýraných osudů. Při větším soustředění vnímám i sebemenší neurotická gesta: mumlání si pro sebe, automatické předávání si krabicového vína a v kolébce žebrající ruce.

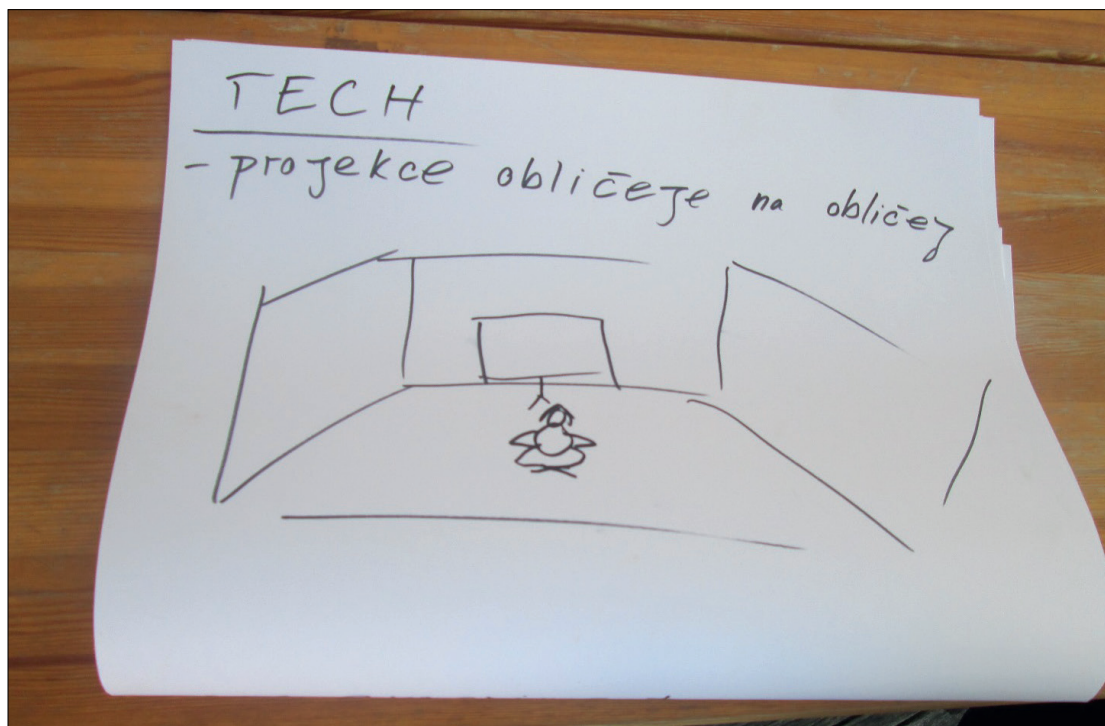
Ani v maloměstě Ústí nad Orlicí se ale nemůžeme vyhnout odpozorovávání neurozy sobotního dopoledne. V rámci vytříbení základny, která se zabývá žebračtvím,

se účastníci z obou skupin měli za úkol vydat za inspirací přímo do terénu a stát se pozorovateli místních neuróz. Táta s cigárem, máma s elektronkou, dcera s vapem... Ve workshopu, kterého jsme se dnes zúčastnili, jsme se seznámili se dvěma principy, s nimiž budou účastníci v následujících dnech pracovat. Antonín Šilar nejprve představil princip s názvem live cinema. Tento přístup spočívá v práci s obrazem v reálném čase, střih a úpravy probíhají přímo během promítání, bez pevného konečného tvaru. Obraz tak vzniká živě a neustále se mění podle okamžitého vnímání a reakcí tvůrců i diváků.

Druhý přístup vede Zuzana Walter, která zkoumá hranice mezi filmem a živým zážitkem. Její práce se dotýká toho, že film nemusí být jen něco, co pasivně sledujeme na plátně. V obou případech nejde o výsledek, ale o to, jak obraz vzniká. A co všechno ho ovlivňuje, kdo ho promítá, kdo sleduje, kde sedí kamera, kdo mluví a kdo mlčí.

A někde v dálce zaznívá uklidňující věta: „Ten je feťák, ten nepotřebuje sanitku.“ Uklidňující věta. Ne pro něj, pro mluvčího.

Diviš Novák a Lucia Jacková

Přijde Polák a Čech do divadla a... aneb Młody Gustaw na expedici - den druhý

Młody Gustaw – definice podle slovníku polského jazyka PWN:

Spoluzakladatel krakovského mladého souboru Stan Krytyczny, skromný poláček a příležitostný účastník festivalových rap battles. V nejnovějším vydání cestuje bez své kompanie 354 km na osamělou, mystickou misi, aby spojil dva zarpustile divadelní národy.

- Máš cígo!?
- Nie mam.
- Cígo!
- Nie mówię po czesku.
- Proč sedíš sama u řeky?
- Natura, krasnie.
- Co tady děláš?
- Divadlo.
- Aha... chceš kouřit?
- Nie rozumiem.
- Maryjanku, kouříš?
- Nie, dziekuje, mam prace w gazetce festiwalowej... redakce.
- Zapálíš si maryjanku a všechny tvé problémy... pufff... hehehe.

Przed wyjazdem moja mama przestrzegła mnie, żebym nie brała cukierków od obcych. Jak zwykle wzięłam to z przymrożeniem oka i zaśmiałam się z czułością.

Kto by się spodziewał, że ten obcy nie tylko się pojawi, ale też nie zaproponuje mi cukierków, ale worek z marihuaną. I nie będzie jakimś tam obcym, a Bułgarem po 40stce mieszkajícím od 15 lat w Czechach, żeby jak to powiedział „vytvořit světlo”.

Widzicie, ludzie teatru mają to szczęście, że gdziekolwiek się nie ruszą, przyciągają do siebie conajmniej oryginalne sytuacje. Nic z resztą dziwnego, skoro nie rzadko to, czym się zajmują, samo w sobie jest już dosyć absurdalne. Bo kto normalny przejechałby taki szmat drogi tylko po to, żeby przez prawie tydzień nie rozumět ani słowa, oglądać jak ktoś prawie podpala scenę i tańczyć do muzyki wystukiwanej na korzeniu.

Żaden polak nigdy tak bardzo nie chciał umět českého, jak ja w tej chwili. Dobrze, że słowa wcale nie są tak niezbędne do bycia blisko z ludźmi, jak by się mogło wydawać.

Nie martw się mamo. Nie wzięłam cukierków od obcych. Za to siedzę z nimi co wieczór przy piwie i już zupełnie przestali być mi obcy. Właściwie przyjeli mnie jak swojego. Wrócę cała i zdrowa. Może trochę bardziej sentymentalna. Buziaki.

Před odjezdem mě mamka varovala, abych si od cizích lidí nebrala bonbóny. Jako obvykle jsem to brala s rezervou a láskyplně se smála.

Kdo by čekal, že se ten cizí člověk nejen objeví, ale místo toho, aby mi nabídl bonbón, podstrčí mi sáček marihuany. A nebude to jen tak ledajaký cizinec, ale čtyřicetiletý Bulhar, který žije v České republice už patnáct let, aby, jak řekl, „vytvořil světlo”.

Tak to vidíte, divadelníci mají to štěstí, že kamkoli přijdou, přitahují situace přinejmenším originální. Není to nic překvapivého, protože to, co dělají, je nezřídka samo o sobě dost absurdní. Vždyť kdo normální by cestoval takovou dálku jen proto, aby skoro týden nerozuměl jedinému slovu, sledoval, jak někdo div nezapálí jeviště, a tančil na hudbu vyluzovanou na kořen.

Žádný Polák nikdy nechtěl umět česky tak moc, jako já v tuto chvíli. Je dobře, že slova zdaleka nejsou tak nezbytná pro sblížení se s lidmi, jak by se mohlo zdát.

Neboj se, mami. Nevzala jsem si bonbón od cizího. Místo toho s těmi cizími každý večer sedím u piva a oni pro mě úplně přestali být cizími. Vlastně mě přijali za svou. Vrátil se živa a zdráva. Možná trochu sentimentálnější. Pusu!

Ewa Gustab

Mladá scéna 2025 ččkami studentů a pedagogů Střední školy uměleckopřmyslové Ústí nad Orlicí

foto: Martin J. Rýznar

foto: Martin J. Rýznar

foto: foto: Martin J. Rýznar

foto: foto: Martin J. Rýznar

foto: Tomáš Heřmánek

foto: Tomáš Heřmánek

foto: Tomáš Heřmánek

foto: Tomáš Heřmánek

Pokračování ze strany 1

Na závěr se vraťme k tématu vašeho workshopu, kterým je motiv žebračství a pozorování života na ulici. Proč zrovna toto téma?

Tonda: Je to fascinující a přitom umělecky málo zpracované téma. Samozřejmě jsme nechtěli zabíhat do nějakých sociologických studií, ale použít to jako odrazový můstek pro tvorbu. Zaujalo nás, že se v tom skrývá neuvěřitelně silný performativní prvek. Je to vlastně hra, ve které jsou jasně dané role: člověk, který dává, a člověk, který přijímá. Mezi nimi vzniká zvláštní vztah, napětí a určitý rituál. A co je nejlepší, naši účastníci si na to přišli úplně sami. Není to jen o pasivním pozorování, ale o aktivní interakci, která je sama o sobě divadlem.

Lucia Jacková a Diviš Novák

Horoskop pro 22. června 2025

Dnes je první noc, která je kratší než ta předešlá. Jsi-li ve znamení redakce, je to pro tebe dobrá zpráva.

Znamení Krtka

Jednou jste v dole, jednou na hoře. Na ptáky jste krátký a kočky řvou. Máte nejvyšší čas dostudovat hlubokou školu života. Nikdo už plyně neovládá sanskrt. Ale nezaufejte, láska idoly přenáší.

Znamení Tygra

Nechť tě tvá píseň provází celým dnem. Nastav si ji třeba do smyčky na Spotify, jdi s ní běhat, dej si ji jako budík a vyzvánění, jdi za starostou města a pusť ji do obecního rozhlasu. Jmenuje se „Ahn Yeeun: *Changgwí*“.

Kdo páchá Mladou na Malý?

Kateřina Prášilová, Milan Hábl, Diviš Novák, Lucia Jacková, Ewa Gustab, Jan Mrázek, Jasanka Kajmanová, Jana Soprová, David Slížek a další.

